

Merkel als boegbeeld van 'Willkommenskultur'

Achtergrond - 15 september 2015 - Auteur: Wiebke Pittlik

Kanselier Merkel spreekt vandaag in Berlijn eerst met de Oostenrijkse kanselier Faymann, dan met haar eigen kabinet en aansluitend met de minister-presidenten van de deelstaten over de vluchtelingen. Haar vice-kanselier Gabriel neemt de buitenwacht voor zijn rekening en waarschuwt Europa dat als landen vooraan staan als er geld te halen valt, ze ook moeten meewerken als er iets van hen wordt gevraagd.

“Duidelijk is ook dat als we het niet eens worden, de financiële planning van Europa niet veel meer waard is”, [citeert dagblad Die Welt](#) Gabriel dinsdag. Minister van Binnenlandse Zaken Thomas de Maizière (CDU) dreigde ook al met financiële consequenties, in reactie op het mislukte overleg maandagavond over de herverdeling van vluchtelingen over de lidstaten.

Duitsland in DIALoog

'Willkommenskultur onder druk: kan Duitsland het aan?'

Dinsdag 22 sept. 2015, 17:00 uur, Volkshotel Amsterdam. [Lees meer](#)

De ontwikkelingen in Duitsland rondom de vluchtelingen gaan snel en zijn veelzijdig. Waar nog maar een maand geleden het beeld heerste van een xenofob Duitsland waar aanslagen door extreem-rechts aan de orde van de dag zijn, is de bevolking en in navolging daarvan de politiek erin geslaagd dat beeld totaal om te keren. Waar in Nederland de solidariteit met de vluchtelingen pas massaal werd na de foto van het verdronken Syrische jongetje op een Turks strand, was die beweging in Duitsland al eerder in gang gezet.

Tegenreactie

Daar vroeg het verbale en fysieke geweld van extreem-rechts, dat al het hele jaar speelt, om een tegenreactie. Eerst was er de tv-presentatrice die in een [commentaar bij het nieuws](#) opriep om in het geweer te komen tegen uitingen van vreemdelingenhaat; toen volgde de nieuwslezer die zijn tranen nauwelijks kon bedwingen toen hij een filmpje liet zien van een buschauffeur die de vluchtelingen in zijn bus welkom heette in Duitsland; de cover van Der Spiegel die de lezer liet kiezen tussen een 'licht Duitsland' (foto van een kinderfeest voor vluchtelingen)

en een 'donker Duitsland' (foto van een brandend asielzoekerscentrum).

In Duitsland vroeg het verbale en fysieke geweld van extreem-rechts, dat al het hele jaar speelt, om een tegenreactie.

Waar media veelvuldig [stelling namen tegen](#) het rechtse geweld, hield regeringspartij CDU, en Merkel in het bijzonder, zich opvallend op de vlakte. De druk op Merkel om afstand te nemen van extreem-rechts werd opgevoerd, vrijwel alle Duitse media toonden zich ronduit activistisch. Met dramatische verhalen over vluchtelinggezinnen, voorbeelden van hoe mensen zich inzetten voor de nieuwkomers, tips om om te gaan met vreemdelingenhaat en oproepen tot *Zivilcourage* (burgermoed) probeerden ze Duitsland te behoeden voor het bruine gedachtengoed.

Het was SPD-leider en vice-kanselier Sigmar Gabriel die zich in augustus op dit thema profileerde en de aanslagen scherp veroordeelde. CDU-minister De Maizière liet een heel ander geluid horen. Hij stelde de financiële vergoedingen die asielzoekers krijgen ter discussie. Toch trokken nog geen twee weken later karavanen vluchtelingen richting Duitsland die "Germany, Germany" scandeerden en foto's van Merkel meedroegen.

Willkommenskultur

Wat was er in de tussentijd gebeurd? Mede onder druk van de media en de publieke opinie en om een vuist te maken tegen extreem-rechts sprak Merkel eind augustus duidelijk uit dat Syrische vluchtelingen in Duitsland welkom zijn. "[Wir schaffen das](#)", zei ze met het oog op de opvang en de integratie van vluchtelingen. De dienst die verantwoordelijk is voor het immigratiebeleid liet weten dat Syriërs in Duitsland niet worden teruggestuurd naar het land waar ze Europa zijn binnengekomen - dit in tegenspraak met het verdrag van Dublin, dat bepaalt dat een asielzoeker de procedure ingaat in het eerste Europese land waar hij is geregistreerd.

De druk op Merkel om afstand te nemen van extreem-rechts werd opgevoerd, vrijwel alle Duitse media toonden zich ronduit activistisch.

Een 'Mutti Merkel' die de oorlogsvluchtelingen welkom heet; een bevolking die wil laten zien dat ze tot het 'lichte Duitsland, het Duitsland van de *Willkommenskultur*' behoort en journalisten die zelf ook verstedelijk zijn van deze golf van barmhartigheid en geraakt zijn dat het vaak zo verguisde Duitsland nu wordt gezien als het land waar mensen van dromen; het werd een Duits [zomersprookje](#) genoemd.

Ook Merkel liet desgevraagd weten het ontroerend te vinden dat vluchtelingen haar - en Duitsland - warme gevoelens toedragen. Wel maakte ze duidelijk dat Duitsland plaats heeft voor mensen die vluchten voor oorlog, maar dat mensen die de armoede ontvluchten niet in Duitsland terecht kunnen. Want al spreken de Duitse media consequent over vluchtelingen, lang niet alle mensen die deze weken de grens oversteken hebben recht op een vluchtelingenstatus. In augustus namen Kosovaren en Albaniërs ruim een kwart van de asielaanvragen voor hun rekening volgens het [Bundesamt für Migration und Flüchtlinge](#) (BAMF). Van de aanvragen van mensen uit de Balkan wordt 99,8 procent afgewezen, aldus de BAMF.

Grenscontroles

De aantrekkingskracht van de *Willkommenskultur* bleek begin september onhoudbaar groot. Afgelopen weekeinde kwamen alleen al in München ongeveer 20.000 mensen aan. Duitsland stelde maandag de toch al hoge schatting van 800.000 asielzoekers in dit jaar bij naar 1 miljoen. De regering besloot zondag grenscontroles in te voeren. Die moeten we zien als noodmaatregel én als signaal aan de andere EU-landen, maakte minister van Binnenlandse Zaken De Maizière zondag duidelijk.

Merkel: "Als we nu moeten beginnen ons te verontschuldigen voor het feit dat wij in noodsituaties een vriendelijk gezicht tonen, dan is dat niet mijn land"

Een koerswijziging betekent dit niet, maakte Merkel na afloop van haar gesprek met haar Oostenrijkse ambtgenoot vandaag duidelijk: "Ik moet eerlijk zeggen: als we nu moeten beginnen ons te verontschuldigen voor het feit dat wij in noodsituaties een vriendelijk gezicht tonen, dan is dat niet mijn land", [zei de kanselier](#). "Een zeldzame gevoelsuitbraak", aldus een [commentaar van de Süddeutsche Zeitung](#).

Merkel heeft het merendeel van de Duitse bevolking aan haar zijde; volgens de ARD-peiling DeutschlandTrend van 11 september ervaart 61 procent van de Duitsers de komst van de vluchtelingen niet als een bedreiging.

Voor wie zich zorgen maakt over de islamisering van Duitsland heeft Merkel ook een boodschap: "Angst was altijd al een slechte raadgever", zei ze op 3 september tijdens een [bijeenkomst in Bern](#), waar iemand haar vroeg naar het gevaar van islamisering. "De Europese geschiedenis is rijk aan dramatische en gruwelijke confrontaties, we moeten voorzichtig zijn te hekelen wat elders gebeurt. We moeten proberen dat te bestrijden, maar we hebben echt geen reden tot hoogmoed. Dat zeg ik als Duitse kanselier."

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/13001/merkel-als-boegbeeld-van-willkommenskultur>